

Medierea în Senegal

Birane Ndiaye Cissokho,
Travailleur Social / E.N.T.S.S
Senegal

La médiation traditionnelle sénégalaise avait trouvé son efficacité dans le système des relations humaines parfaitement conçue. Les relations sociales étaient très chaleureuses et la solidarité envers son prochain était l'une des valeurs fondamentales, raison pour laquelle il était rare de voir une exclusion sociale. L'entre-aide communautaire et le respect mutuel prédominaient. En revanche, cette médiation va s'effriter pendant la période coloniale avec l'école et la mise en place d'instance formelle fortement inspiré de la métropole jacobine.

Introducere

În sens etimologic, medierea reprezintă pe de o parte fapta de a concilia și de a imprima o dinamică amiabilă relațiilor dintre părți iar, pe de altă parte a ajuta persoanele în conflict să analizeze diferitele soluții posibile pentru a desprinde cea mai bună soluție acceptabilă pentru toți.

Totuși, medierea rămâne relativă în funcție de contextul căruia i se aplică. În consecință, putem găsi mai multe forme de mediere în funcție de circumstanțe diferite:

- Medierea pentru soluționarea conflictelor între popoare (război, rebeliuni, luptă armată).
- Medierea în relațiile de familie.
- Medierea instituțională între stat, cetățenii săi și diversele organisme socio-economice.

Expunerea următoare se va axa pe trei puncte esențiale; într-o primă parte vom discuta despre: geneza medierii în societatea tradițională senegaleză; medierea în Senegalul postcolonial și modern; diferitele structuri de mediere în Senegal.

Geneza medierii tradiționale în societatea senegaleză:

În societatea tradițională africană, bătrânul ocupă un loc foarte important. Acesta este perceput ca un om înțelept și patriarhal deținând o putere de reglementare și orânduire în societate. În caz de conflict în cadrul comunității, se face apel la acesta pentru a concilia părțile în „*soutoureaux*” (cu respectarea confidențialității) fără ca problema să transpară față de terți.

Astfel, grație erudiției sale, înțelepciunii și reputației de care se bucură, acesta ajungea să soluționeze conflictele interne. Totuși, în caz de eșec, se făcea apel la Consiliul înțelepților care se reunea pentru a discuta, tranșa și lua o decizie pe bază consensuală a membrilor, pentru a o aplica sau soluționa problemele.

În plus, nu putem vorbi despre mediere în societatea tradițională fără a face aluzie la griots marabouts și comunicatori care, prin forța retoricii lor, reușesc să aducă în armonie diferitele pături socio-economice ale țării.

Cu titlu de exemplu putem sublinia:
Ø Soluționarea problemelor interne în sânul familiei pentru a evita rupturile;

Ø Tratarea problemelor de înrudire între diferite etnii pentru a instaura toleranța sau a evita luptele deschise rasiale între comunități;

Ø Explicarea și învățarea de către tineri a arborelui genealogic care permite găsirea într-o manieră ascendentă a unui autor comun a persoanelor pentru a cultiva stima și apoi respectul față de celălalt.

În consecință, medierea tradițională senegaleză a găsit eficacitate în cadrul sistemului de relații interumane. Relațiile sociale erau foarte apropiate și solidaritatea cu cel de lângă era una din valorile fundamentale, motiv pentru care rar se întâlnea o excludere socială. Întrajutorarea comunitară și respectul mutual predomina.

Mai târziu, această procedură de mediere va fi erodată în perioada colonială odată cu introducerea instanței de tip formal, de inspirație iacobină.

Medierea colonială și modernă

În această ordine de idei, ocupația colonială, modernizarea și mondializarea au adus în Senegal o nouă abordare asupra medierii. Această abordare, apărută în Europa spre secolul XVIII cu lupta claselor și a sindicatelor pentru echitate și egalitate între păturile sociale, a făcut bătrânul continent conștient de importanța medierii.

Acest profesionalism adus în Senegal de metropola franceză s-a concretizat cu înființarea școlilor, a instituțiilor de formare pentru asistenții sociali, educatori specializați și juriști, a centrului de ajutor, de readaptare și reinsertie social a tinerilor aflați în conflict cu legea. Ceea ce ne permite să avem astăzi în fiecare departament al țării o organizație capabilă să asigure protecția și intermediere în beneficiul

Accesul la medierea instituțională este liber, aceasta intervenind atunci când sunt epuizate celelalte metode.

populației. Printre aceste organizații se numără:

- C.P.R.S. (Centrul de Promovare și de Reinsertie Socială),

- A.E.M.D. (Acțiunea Educativă în mediu Deschis)

- și un tribunal departamental pentru a tranșa sau a concilia problemele și conflictele între indivizi

Totodată alți mediatori instituționali sunt numiți prin decret sau desemnați pentru a asigura conexiunea între Stat, populație și organizațiile formale

Diversele structuri ale medierii formale și instituționale în Senegal

Evoluția societății noastre a permis serviciului public să amelioreze relația sa cu utilizatorii, ceea ce a condus la crearea instanțelor de mediere în diverse sectoare de activitate. Medierea instituțională este așadar o modalitate alternativă de soluționare a litigiilor. Accesul la medierea instituțională este liber, aceasta intervenind atunci când sunt epuizate celelalte metode. Medierea instituțională este realizată de mediatori cu statute variate dar care împărtășesc o deontologie și valori comune bazate pe comunicare și respect reciproc. Printre acești mediatori se numără:

- Mediatorul Republicii este numit prin decret pentru un mandat de 6 ani, care nu poate fi reînnoit. El are o autoritate independentă și primește solicitări de a face mediere propriu-zisă în cadrul Administrației Statului, al

Colectivităților locale și Instituțiilor Publice și al oricărui alt organism aflat în serviciul public

- Mediatorul universitar care are rolul de a concilia și a găsi un spațiu de înțelegere pentru revendicările studențești dar și de practica prevenirea conflictelor și medierea în mediul universitar.

- Crearea mai multor Case de justiție care au rolul de a face mediere și conciliere pentru a apropia părțile în conflict. A doua misiune a lor este de a permite accesul la drept, deci la informare

- Consiliul Economic și social (C.E.S.) reprezintă un corp consultativ și de mediere în preajma puterilor publice care dispun de competență în domeniile economic, social și cultural. El este consultat de Președintele Republicii, Guvern, Adunarea Națională și Senat. De asemenea el poate din proprie inițiativă să emită un aviz pentru a se oferi să medieze cu privire la ansamblul chestiunilor de ordin economic, social și cultural care privesc diverse sectoare de activitate ale Națiunii. Consiliul este compus din 100 de consilieri numiți de Președintele Republicii

- Organizațiile societății civile care au funcția de mediere socială între diverșii actori ai vieții publice senegaleze (persoane fizice sau juridice, liderii de opinie, oamenii politici etc.)

În ansamblu putem spune că actorii medierii lucrează în sinergie perfectă pentru a concilia și remedia problemele societății. De altfel această forță dinamică a medierii senegaleze derivă din sistemul tradițional de soluționare a problemelor dată fiind atenția deosebită pe care Guvernul senegalez o acordă mediatorilor clasici (Marabout, griot, comunicatori tradiționali) și opiniilor lor asupra chestiunilor relevante ale țării.

Traducere și adaptare realizate de Alexandra Neagu și Oana Ignat, Judecătoria Iași

Nota redacției: Materialul a fost prezentat în cadrul Conferinței internaționale "Medierea în Uniunea Europeană. Stadiu și perspective", organizată la 29 octombrie 2010 la București de GEMME – Secțiunea Română, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției, Institutul Național al Magistraturii, Consiliul de Mediere, Academia Română, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir București și Editura Universitară